

LABORE ET ZELO

ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Обсяг: 4 кредити ЄКТС

Семестр: I; **Курс:** перший

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Бондаренко Алла Іванівна
Контакти	Е-mail: alla_bon@ukr.net , тел.: (068) 1312163
Робоче місце	Кафедра української мови, методики її навчання та перекладу (ауд. 213 Гоголівського корпусу)
Години консультацій	Вівторок: 13:30 – 14:50

Опис курсу

Курс призначений для того, щоб сформувати знання про різні лінгвістичні напрями та школи, уміння орієнтуватися в їхніх методологічних підходах (принципах і методичних інструментах дослідницької діяльності), а також здобутих результатах і проблемах. Сприяє формуванню уміння характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи) та прикладні аспекти мовознавства. Приділяє увагу вивченню як традиційних (генетична, таксономічна), так і сучасних (функційно-прагматична, когнітивно-дискурсивна й лінгвосинергетична) парадигми. Засвоєні відомості спрямовують аналіз, зіставлення та класифікацію лінгвістичних здобутків.

Курс зорієнтовано на критичне осмислення історичних надбань і новітніх досягнень мовознавчої науки. Демонструє теоретичні концепції мовознавства, розвиток і вдосконалення процесу засвоєння лінгвістичних відомостей. Спрямований на усвідомлення важливості професійної самопідготовки в зв'язку з інноваційними змінами в науці, освіті та культурі, а також переконання в потребі дотримуватися специфічного наукового профілю фахової діяльності.

Курс допомагає здійснювати науковий розгляд мовного та мовленнєвого матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів. Органічним компонентом системи сучасних вимог, які висувають суспільні інституції до словесника, є створення наукового портфоліо.

Курс сприяє оволодінню спеціальною термінологією та формує вміння вільно користуватися нею як інструментом для вирішення професійних завдань. Спрямовує на засвоєння основних категорій різних розділів мовознавства, опертих як на традиційні, так і новітні теоретичні засади. Допомагає обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного мовного та мовленнєвого матеріалу. Здобуті результати аналітичного осмислення мови, її структури й функцій допоможуть розв'язувати дослідницькі завдання в межах професійної галузі.

Курс спрямовано на формування в комплексі з іншими дисциплінами таких програмових результатів навчання:

ПРН2. Упевнене володіння державною й іноземною мовами для реалізації письмової й усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного спілкування, презентувати результати досліджень державною та іноземними мовами.

ПРН6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН7. Аналізувати, порівнювати та класифікувати різні напрями та школи в лінгвістиці.

ПРН9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття, тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН13. Уміння доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та його обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН14. Уміння створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН15. Уміння обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН16. Уміння використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних завдань і проблем, що потребує оновлення й інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

ПРН18. Уміння характеризувати тенденції розвитку української літературної мови й української літератури, окреслювати жанрово-стилістичні характеристики творів XX-XXI століття.

Мета навчання

Вивчення дисципліни в комплексі з іншими компонентами ОПП «Українська мова та література» сприяє формуванню таких програмових **компетентностей**:

ЗК1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, будувати власну мовленнєву поведінку відповідно до реальних ситуацій спілкування, передусім професійного.

ЗК11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФК1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень й інновацій.

ФК6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК9. Здатність до визначення основних закономірностей розвитку української літературної мови й української літератури, жанрової природи творів ХХ-ХХІ сторіч.

Форми та методи навчання

Курс буде викладено у формі лекцій (20/6* год.), практичних занять (20/6* год.), а також організації самостійної роботи в бібліотеках і комп'ютерних мережах (80/108* год.). В основі навчання перебуватиме компетентнісний підхід. Викладач використовуватиме проблемні й інтерактивні методи.

Навчальна дисципліна передбачає використання підручників, посібників з українського мовознавства; наукових джерел інформації в галузі лінгвістики; довідкових джерел: словників, енциклопедій; електронного ілюстративного матеріалу, персональних гаджетів; інтернет-ресурсів.

* – денна/заочна форми навчання

Організація навчання

Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Предмет, об'єкт і головні завдання лінгвометодології.	2	2
2	Тема 2. Характеристика сучасних наукових парадигм та дослідницьких принципів лінгвістики.	2	2
3	Тема 3. Етнолінгвістика й лінгвокультурологія.	2	
4	Тема 4. Співвідношення мови та культури.	2	
5	Тема 5. Когнітивна лінгвістика.	2	
6	Тема 6. Лінгвоконцептологія.	2	
7	Тема 7. Напрямки та проблеми соціолінгвістики.	2	
8	Тема 8. Мовна політика та мовна ситуація.	2	
9	Тема 9. Типи, закони та правила комунікативної взаємодії.	2	2
10	Тема 10. Лінгвогенристика та дискурсологія.	2	
Разом		20	6

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Предмет, об'єкт і головні завдання лінгвометодології.	2	2
2	Тема 2. Характеристика сучасних наукових парадигм дослідницьких принципів лінгвістики.	2	2
3	Тема 3. Етнолінгвістика й лінгвокультурологія.	2	
4	Тема 4. Співвідношення мови та культури.	2	
5	Тема 5. Когнітивна лінгвістика.	2	

6	Тема 6. Лінгвоконцептологія.	2	
7	Тема 7. Напрямки та проблеми соціолінгвістики.	2	
8	Тема 8. Мовна політика та мовна ситуація.	2	
9	Тема 9. Типи, закони та правила комунікативної взаємодії.	2	2
10	Тема 10. Лінгвогенристика та дискурсологія.	2	
	Разом	20	6

Тематика самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальні методи дослідження.	4	6
2	Лінгвістичні методи та методики дослідження.	12	12
3	Проблема співвідношення традиційних і сучасних парадигм.	10	6
4	Проблеми лінгвокультурології.	7	6
5	Проблеми етнолінгвістики.	7	6
6	Концептуальна репрезентація картини світу.	8	6
7	Методи сучасних соціолінгвістичних досліджень.	8	6
8	Проблеми політичної лінгвістики.	8	6
9	Проблеми комунікативної лінгвістики.	8	6
10	Проблеми лінгвогенристики та дискурсології.	8	6
11	Етнолінгвістика й лінгвокультурологія.		6
12	Співвідношення мови та культури.		6
13	Когнітивна лінгвістика.		6
14	Лінгвоконцептологія.		6
15	Напрямки та проблеми соціолінгвістики.		6
16	Мовна політика та мовна ситуація.		6
17	Лінгвогенристика та дискурсологія.		6
	Разом	80	108

Оцінка

Підсумкову оцінку курсу буде обчислено з використанням таких складників:

Форма роботи	Вид роботи	Розподіл балів
Практичне заняття	Участь в експрес-опитуванні	0–2 (1 бал за кожну правильну й аргументовану відповідь)
	Аналіз мовознавчих праць на предмет використання лінгвістичних категорій	0–3 (1 – за знання сутності категорії, 2 – за аргументи щодо її використання)

	Презентація наукового повідомлення	0–2 (1–за кількісні, 1 – за якісні показники презентації)
Разом за 10 занять		70
Екзамен (есе в науковому стилі аргументативного характеру)	Зміст і форма есе в науковому стилі аргументативного характеру засвідчують глибоке й повне оволодіння матеріалом.	27–30
	Зміст і форма есе в науковому стилі аргументативного характеру містять незначні недоліки, що стосуються обсягу й розуміння матеріалу.	22,5 – 26,5
	Зміст і форма есе в науковому стилі аргументативного характеру засвідчують поверхове оволодіння матеріалом, його фрагментарне розуміння.	18–22
	Зміст і форма есе в науковому стилі аргументативного характеру засвідчують незнання необхідного матеріалу.	0–17,5
Разом за екзамен		30
Разом		100

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладачки повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладачку та перейти до безпечного місця.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом навчального процесу. Однак, якщо студент бажає навчатися дистанційно – всю навчальну діяльність, включно з виконанням і поданням для оцінювання завдань, можна здійснювати у дистанційному режимі на сторінці курсу в середовищі Уніком.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайн. Захист результатів практичних робіт відбувається під час наступних практичних занять, але не пізніше, ніж за три дні до заліку. Після вказаних дати завдання не приймаються.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з діючим положенням про організацію освітнього процесу в університеті.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач повинен ознайомитися з нормативними документами (Положення НДУ ім. Миколи Гоголя «Про академічну доброчесність» (<http://surl.li/vzoh>)). Будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має групового характеру, а також використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікуємо як порушення норм і правил академічної доброчесності, що передбачає відповідальність.

Мобільні пристрої на занятті дозволено використовувати тільки з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач має ознайомитися з Правилами внутрішнього трудового розпорядку (<http://surl.li/acvdy>) університету, а також принципами та правилами поведінки, визначеними в Етичному кодексі НДУ ім. Миколи Гоголя (<http://surl.li/vzng>), та виконувати їх.

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у неформальній освіті.

Рекомендовані джерела інформації **Основна література**

1. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк: ДонНУ, 2012. 350 с.
2. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії: монографія. Вид. 2-е. Донецьк : ДонНУ, 2007. 219 с.
3. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підруч. для студентів філологічних спеціальностей ВНЗ. Київ: Академія, 2006. 463 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Слово, 2006. 206 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля, 2008. 712 с.
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.
7. Українська мова: енциклопедія. НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, Інститут української мови; гол. ред. — В. М. Русанівський. Вид. 3-є, зі змінами й доповненнями. Київ: Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2007. 856 с.

Додаткова література

1. Бондаренко А. Образна семантика темпоральності українських поетичних текстів ХХ століття : монографія. Ніжин : ПП Лисенко М. М., 2017. 392 с.
2. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу : монографія. Київ : Логос, 2004. 283 с.
3. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика. Нариси : монографія. Київ : Довіра, 2007. 262 с.
4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навчальний посібник. Київ: Академія, 2012. 285 с. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: постколоніальний вимір. Київ : Академія, 2004. 164 с.

5. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. Київ: Видавничий дім «Києво- Могилянська Академія», 2010. 243 с.
6. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси : Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. 350.
7. Bondarenko A., Petryk O., Tiapka O. Axiosemanitics of time in the poetic language and thinking of the avant-garde. *AD ALTA : Jornal of interdisciplinary research*. 2022. V.12, Issue 12/01, special XXV. P. 163–169
8. Bondarenko, G. Samoilenko, T. Semashko. Language personality of Vasyl Stus. in the discourse dimension. *AD ALTA: Jornal of interdisciplinary research*. 2021, Volum 11, Issue 1, special XVII. P. 173–177.
9. Bondarenko A., Semashko T., Moroz O. Axiological density of linguocultural concept. *Linguistics and Cultural Review*. Publisher American Linguist Association. 2021. V. 5. 1. P. 272–287.

Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал MOVA.info. URL: <http://www.mova.info/>.
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <https://uk.wikipedia.org>.
3. Український мовно-інформаційний фонд НАНУ. URL: www.ulif.org.ua.